

borg, de bliver fremkaldt af de Erfaringer, man dør gør med det danske Mindretal, og som delvis er lidt bitre.

Men idet jeg saaledes beklager, at denne Gensidighedstraktat ikke er blevet sluttet, hilser jeg paa den anden Side med Tilfredsstillelse de Løfter, den højtærede Hr. Udenrigsminister gav om velvilligst Behandling af mulige Forslag, som jeg kunde komme med angaaende Mindretallets Ret, for saa vidt som de ikke overskred de Forudsætninger, som var givet i den danske Lovgivning. At rejse en Mur mellem de to Befolkningsdele, der hørte sammen eller, som andre Talere udtrykte det, at indrette en Stat indenfor Staten eller, som den højtærede Hr. Undervisningsminister sagde, at give rent Autonomi, dertil vilde Ministeren dog ikke være med. Nu er Autonomi overført paa Dansk jo omtrent det samme som Selvbestemmelsesret, og man kan ikke godt gaa ind paa at ville give Selvbestemmelsesret og saa paa Forhaand nægte Autonomi. Men selvfølgelig: det kommer jo an paa, hvorledes man fortolker og forstaar dette Ord. Man kommer altsaa ind paa Fortolkning eller Drøftelser, der altid let vil antage en lidt akademisk Karakter, fordi man taler om Ting, der ikke er til, men som man ønsker kunde blive til.

Det ærede Medlem Hr. Holger Andersen har ment, at Selvbestemmelse i den Form, som vi ønskede den, maaske var en Mulighed og kunde være godt i østrigske Forhold, men her var det en Umulighed. Jeg hævder fra min Side, at det netop vilde være det rigtige ogsaa her, og at det godt kunde virkeliggøres indenfor dansk Lovgivning, naar man overalt, hvor man oprettede tyske Skoler, ogsaa oprettede tyske Skolekommissioner, der fik den Ret, som nu hele Skolekommissionen har, til at indstille Personer som Lærere, bestemme over Lærebøger og Læreplaner o. s. v., idet Staten naturligvis beholdt sin Stadfæstelsesret i alle disse Retninger; saa skabte man ikke en Stat indenfor Staten, men man gav alligevel en hel Del mere af den Selvbestemmelsesret, vi ønskede; saa gav man det tyske Mindretal den Ret, som nu hele Skolekommissionen har, hvor Flertallet selvfølgelig raader, og dette Flertal, der i de fleste Tilfælde er dansk, faar derved Lov at gribe ind i vore Forhold, raade i vore, Mindretallets, Forhold, det samme, som der stadig er klaget over fra den anden Side. Naar den højtærede Hr. Udenrigsminister mener at skulle advare mod at oprette en Mur mellem de to Be-

folkningsdele, kunde jeg have Anledning til at advare mod, at man forgifter Forholdene, idet man paatvinger os noget, vi ikke vil, især paatvinger os Lærere, vi ikke ønsker og ikke har Tillid til. Lærerens Personlighed er jo Sjælen i Skolen, og man nedbryder og forstyrrer meget, naar man mener, at man paa det Omraade skal bestemme imod vore Ønsker. Jeg kunde være fristet til at sige, at saadant et Formynderi kan undertiden virke uheldigere end simpel Tvang. Hvis vi var tvunget til at sætte vore Børn i danske Skoler, vidste vi i det mindste, at det var danske Skoler, men naar vi har Lov til at sætte dem i tyske Skoler, og det saa dog ikke er tyske Skoler, virker det fornærmende paa os og nedbryder Tilliden. Jeg vil ikke tale akademisk, men i et Billede. Naar to Drenges slaas, skiller man dem, og de kan godt blive gode Venner bagefter; og naar to Befolkningsdele nu har haft deres Mellemværende i mange Aartier, skulde man prøve paa at skille dem og give hver Ret til at forvalte sit. Det kunde give samme gode Resultat; min personlige Erfaring gaar absolut i den Retning. Straks fra Begyndelsen af, da jeg blev Sognepræst i Vodder, har jeg aldrig lagt Skjul paa, at jeg var en tysksindet Mand. Det kunde man i Førstningen ikke godt taale, men senere vandt vi et gensidigt Agtelsesforhold. Da saa Omvæltningen kom, begyndte den gamle Stemning igen at komme op, og jeg gik. Men nu er jeg kommet mit gamle Sogn lidt paa Afstand, og nu faar min Familie omtrent hver Uge Besøg af mine gamle Sognebørn, og Forholdet er det samme, som det var før. Det taler for, at man godt kan være skilt og gaa hver sin Vej og alligevel have Agtelse for hinanden og have et godt Forhold til hinanden.

Naar jeg saaledes har Anskuelser, som maaske de fleste af de ærede Medlemmer ikke deler, men som jeg dog kunde tænke mig havde Fremtiden for sig, vil jeg samtidig gerne ytre min Glæde over, at jeg efter de Udtalelser, der er kommet fra to Ministres Side, den højtærede Hr. Udenrigsministers og den højtærede Hr. Undervisningsministers, kan haabe og vente, at der kan være Udsigt til at forhandle om visse Ting og opnaa en Forbedring af Mindretallets Ret i visse Retninger, saaledes maaske naar det drejer sig om at fastsætte Statens Tilskud til de Byrder, som enkelte Sogne kommer til at bære, fordi de skal sørge for dobbelt Skolevæsen, og som der-